

The investigation of lifelong learning tendencies in medical faculty students

Tıp fakültesi öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi¹

Yurdanur Dikmen²
Hilal Uslu Yuvacı³
Funda Erol⁴

Abstract

Aim: In this study, it is aimed to evaluate the lifelong learning trends of the students in the medical faculties.

Method: The sample of this research, which was carried out in the descriptive type, consists of 127 volunteer students willing to participate in the research, who study at the Medical School of Sakarya University in 2016-2017 academic year. Data were collected using "Student Presentation Form" and "Lifelong Learning Trends Scale" (LLTS). In the evaluation of data, frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation and Student's t-test and one-way Analysis of Variance (ANOVA) were used.

Results: The total score obtained from the scale 56.41 ± 17.12 , scores related with sub-dimensions are determined in the order as motivation: 6.67 ± 2.52 , persistence: 17.47 ± 6.20 , lack of curiosity 20.50 ± 8.51 , and lack of regulation in learning: 11.76 ± 6.16 . A significant difference was found between students' lifelong learning tendencies and gender, class level and regular reading habits ($p < 0.05$). Besides, it was found that the lifelong learning tendency scores were not affected by the variables such as ages of students, income level, school that they were

Özet

Amaç: Bu çalışmada, tıp fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı tipte yürütülen bu araştırmanın örneklemini Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılında öğrenim gören ve araştırmaya katılmaya gönüllü 127 öğrenci oluşturmuştur. "Öğrenci Tanıtım Formu" ve "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği" (YBÖÖ) kullanılarak veriler toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma ile Student's T-Testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır.

Bulgular: Ölçekten elde edilen toplam puan 56.41 ± 17.12 , alt boyutlara ilişkin puanlar sırasıyla motivasyon: 6.67 ± 2.52 , sebat: 17.47 ± 6.20 , merak yoksunluğu: 20.50 ± 8.51 ve öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk: 11.76 ± 6.16 olarak saptanmıştır. Öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile cinsiyet, sınıf düzeyi ve düzenli kitap okuma alışkanlıkları arasında anlamlı fark saptanmıştır ($p < 0.05$). Bunun yanında yaşam boyu öğrenme eğilim puanlarının öğrencilerin yaş, ailenin gelir durumu, mezun

¹ Bu araştırma, International Congresses on Education Kongresi (ERPA)'nde 18-21 Mayıs 2017 tarihinde Macaristan'da sözel bildiri olarak sunulmuştur.

² Assoc. Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Health Science, Department of Nursing, nurdem35@gmail.com

³ Assist. Prof. Dr., Sakarya University, Faculty of Medicine, Department of Obstetrics and Gynecology, hilaly@sakarya.edu.tr

⁴ M.Sc. Research Assist., Sakarya University, Faculty of Health Science, Department of Nursing, fundaerol@sakarya.edu.tr

graduated, mother and father education status, mother and father employment status, place of residence, preference of medical school and follow up of medical journal.

Conclusion: As a result, it is seen that the students of medical faculty have high lifelong learning tendencies, they are at a good level regarding learning motivation, participation in learning activities and continuity.

Keywords: Lifelong learning; Medical Faculty; Student.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

oldukları lise, anne-baba eğitim durumu, anne-baba çalışma durumu, yaşanan yer, tıp fakültesini tercih etme durumu ve bir tıp dergisi takip etme durumu gibi değişkenlerden etkilenmediği saptanmıştır.

Sonuç: Sonuç olarak, tıp fakültesi öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek, öğrenim motivasyonlarının yeterli olduğu, öğrenme faaliyetlerine katılma ve devamlılık gösterme açısından da iyi düzeyde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam boyu öğrenme; Tıp Fakültesi; Öğrenci.

1. Giriş

Öğrenme; doğumdan ölüme kadar olan süreçte devam eden ve öğrenilenlerin sıklıkla günlük yaşam ile ilgili olduğu bir süreçtir. Günlük yaşamda öğrenilenlere ek olarak örgün ve yaygın eğitim kurumlarından alınan bilgiler de bireyin yaşamının bir parçasıdır (Akkuş 2008). Özellikle son yıllarda bilim ve teknoloji alanındaki değişim ve gelişmeler sayesinde bilgi sürekli değişim göstermiş, esnek ve sorgulanabilir hale gelmiştir. Bilgideki değişimin sürekliliği ve hızı, insanları sürekli öğrenme gereksinimine zorunlu kılmıştır (Coşkun & Demirel 2012). Bireylerin yaşadıkları çağa ayak uydurabilmeleri ancak kendilerini yenilemeleri ve geliştirmeleri ile mümkündür. Bu nedenle öğrenme; eğitim kurumları ile sınırlı kalmayıp yaşam boyu devam eden bir süreç haline gelmiş ve yaşam boyu öğrenme anlayışı benimsenmeye başlamıştır (Akkoyunlu 2008; Gopee 2001).

Yaşam boyu öğrenme; her türlü bilgi, beceri ve yeteneğin kazanılması ve geliştirilmesi için, formal ya da informal tüm öğrenme faaliyetlerini kapsayan bir süreçtir. (Karaduman & Tarhan 2017; Miser 2002; Akkoyunlu 2008). Bu süreç bireylerin hayatları boyunca daha iyisini gerçekleştirmeye ilişkin ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir. Dolayısıyla; yaşam boyu öğrenme kavramı herkes için okul öncesi dönemden itibaren tüm öğrenim yaşamı boyunca devam eden, sonrasında da evde, iş yaşamında ve toplum içinde diğer sosyokültürel ve eğitsel alanlarda bu öğrenme deneyimlerinin yaşam boyu sürdüğü karmaşık ve çok yönlü bir süreç olarak görülmektedir (Aksoy 2013). Böylece öğrenme, kişinin sunulan eğitim hizmeti içerisinde ihtiyaçına uygun olanı kendi çabası ile seçmesini gerektirmektedir (Kaya 2014-a). Profesyonel açıdan yaşam boyu öğrenme ise; bireylerin ilgi alanları ve gereksinimlerini tanımlayarak, öğrenme alanlarına uygun olan yeterliliklerini geliştirmeleridir. Bu süreç, kişilerin yaşamları süresince dahil oldukları yaygın, örgün ve sürekli öğrenme etkinliklerini içermektedir. Aynı zamanda kazanılan bilgi, beceri ve anlayışı geliştirerek gerçek yaşama aktarabilmelerini sağlamaktadır (Arslan, Sarıkaya & Vatanserver 2016; Aksoy 2013).

Uluslararası alanda yaşam boyu öğrenme kavramı, 1970'lerde Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatı (UNESCO) ve Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD)'nin raporlarıyla gündeme gelmiştir. Avrupa Birliği tarafından 1995 yılında SOCRATES I programı ile yaşam boyu öğrenme için ilk adımlar atılmıştır. UNESCO, 1996 yılında yaşam boyu öğrenmenin hedeflerini belirlemiş ve Avrupa Birliği bu yılı yaşam boyu öğrenme yılı kabul etmiştir (Chien 1996; Kaya 2014-b). Dolayısıyla, birçok ülke bilim ve teknolojideki gelişmelerin gerisinde kalmamak için Avrupa Birliği'nin (AB) yaklaşımı çerçevesinde eğitim sistemlerini düzenlemiş ve yeniden yapılandırmıştır (Ersoy & Yılmaz 2009). Eğitim sistemi içerisinde Yükseköğretim kurumları yaşam boyu öğrenme sürecinde öğrencilerin yetkinlik kazanmasını sağlamada önemli rol oynamaktadır. Yaşam boyu öğrenmenin temelini oluşturan örgün eğitimin iki temel özelliği üzerinde

durulmaktadır. Birincisi; ileride öğrenilecek bilgiler için temel oluşturmak, ikincisi ise öğrenmenin sürekliliği için güdülenmeyi sağlamaktır. Dolayısıyla, örgün eğitim veren kurumlarda yaşam boyu öğrenme temelinin oluşturulması için öğrencilerin eğitim süreçlerini planlayabilmeleri ve eğitime aktif şekilde katılmaları önemlidir. Bu nedenle örgün eğitimin verildiği dönemde, yaşam boyu öğrenme becerilerinin kazandırılması için uygun bir ortam oluşturulmalıdır. Bu bağlamda 1999 yılında, 29 Avrupa ülkesi tarafından “Bologna Bildiri” yayınlanmıştır. Yaşam boyu öğrenmenin yükseköğretim kurumlarının ayrılmaz parçası olması gerektiğini vurgulayan Bologna süreci, üniversiteler için dönüm noktası olmuştur (Toprak & Erdoğan 2012; Şahin, Akbaşlı & Yanpar Yelken 2010). Bologna bildirisinde yaşam boyu öğrenmenin teşvik edilmesi ve öğrencilerin bu sürece aktif katılımlarının sağlanması gerektiği vurgulanmaktadır. Ülkemizde ise Bologna sürecine ilişkin çalışmalar 2001 yılında başlatılmıştır. (<http://www.yok.gov.tr/web/uluslararası-ilişkiler/bologna-sureci-nedir>). Ayrıca ülkemizde yayınlanan “2014-2018 Dönemi Türkiye Yaşam Boyu Öğrenme Strateji Belgesi ve Eylem Planı” nda, yaşam boyu öğrenmenin Türkiye için önemi ve yaşam boyu öğrenmenin güçlendirilmesi için eğitim politikalarının gözden geçirilmesi gerektiği belirtilmiştir (<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140716-8-1.pdf>).

Hızlı bilimsel ve teknolojik gelişmelerin yaşandığı tıp alanında, sağlık profesyonellerinin önemli bir kısmını oluşturan hekimlerin, sağlık hizmetlerinin kalitesini arttırmak için mümkün olan en üst standartlara ulaşması gerekmektedir (Cho et al. 2017). Bu doğrultuda tıp eğitiminin mezuniyet öncesi, sonrası ve mesleki eğitim gibi süreçlerde sürekliliği amaçlanmalıdır (Arslan, Sarıkaya & Vatansever 2016). Dolayısıyla, bireylerin ve toplumun sağlığı üzerinde önemli koruyucu ve geliştirici özelliklere sahip olan hekimlerin lisans eğitim sürecinde yaşam boyu öğrenme yeterliklerine sahip olması beklenmektedir. Ülkemizde konuyla ilgili literatürde üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme düzeylerinin farklı bölümlerde okuyan öğrencilerde incelendiği görülmektedir (Güçlü, Bostan & Tabak 2013; Gencel 2013; Demirel & Akkoyunlu 2010; Kılıç 2014; Kozikoğlu 2014) Bu çalışmaların bazılarında üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin düşük (Coşkun & Demirel 2012; Dikmen ve ark. 2016) bazı çalışmalarda ise yüksek düzeyde olduğu (Kuzu, Demir & Canpolat 2015; Oral & Yazar 2015; Karaduman & Tarhan 2017) belirlenmiştir. Ancak tıp fakültesi öğrencileri ile ilgili yapılan sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır (Atacanlı 2007). Yaşam boyu öğrenme becerilerinin arttırılabilmesi için öncelikle mevcut durumun analiz edilmesi gerekmektedir.

2. Amaç

Bu araştırma, tıp fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini incelemek amacıyla planlanmıştır.

3. Yöntem ve Gereç

3. 1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde 2016-2017 Eğitim-Öğretim yılında öğrenim gören I., II., III. ve IV. sınıftaki tüm öğrenciler (n=864) oluşturmuş olup, çalışmaya katılmayı kabul eden 127 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır. Bu çalışmada herhangi bir örneklem yöntemi kullanılmamış olup, öğrenciler araştırmaya gönüllük esasına göre katılmıştır. Dolayısıyla araştırmaya katılmaya gönüllü olmama ve araştırma verilerinin toplandığı tarihler arasında okula devamsızlık gibi nedenlerle evrenin tamamına ulaşılamamıştır.

3. 2. Veri Toplama Araçları

3. Yöntem ve Gereç

Veriler, Öğrenci Tanıtım Formu ile “Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır.

Öğrenci Tanıtım Formu: Araştırmacılar tarafından ilgili literatür (Arslan, Sarıkaya, & Vatansever, 2016; Atacanlı, 2007; Coşkun & Demirel, 2012; Dikmen ve ark. 2016) doğrultusunda hazırlanan, öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini etkileyebileceği düşünülen bazı değişkenleri içeren (*cinsiyet, mezun olunan lise türü, tıp fakültesini isteyerek seçme durumu, düzenli kitap ve sosyal etkinliklere katılma durumu vb.*) sorulardan oluşmaktadır.

Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği: Öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini ölçmek için ülkemizde Diker ve Demirel (2010) tarafından 'Türkçe' ye uyarlanarak geçerlik, güvenilirlik çalışması yapılan Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeğinin (YBÖÖ) Arslan ve arkadaşları (2016) tarafından tıp alanında tekrar geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Ölçek, (1) çok uyuyor, (2) kısmen uyuyor, (3) çok az uyuyor, (4) çok az uymuyor, (5) kısmen uymuyor, (6) hiç uymuyor şeklinde 6'lı likert tipi bir derecelendirmeye sahiptir. Ölçek dört alt boyuttan oluşmakta olup, bu boyutlar sırasıyla motivasyon (4 madde; 1, 2, 3, 4), sebat (8 madde; 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12), öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk (5 madde; 13, 14, 15, 16, 18) ve merak yoksunluğu (8 madde; 19, 20, 21, 22, 24, 25, 26, 27) olarak belirlenmiştir. Ölçekte toplam 25 madde bulunmaktadır. Ölçeğin genel ortalamasında ölçekten alınabilecek minimum puan (25x1) 25 ve maksimum puan (25x6) 150 olarak değerlendirilmektedir. Öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk ve merak yoksunluğu alt boyutları ters çevrilerek puanlanmaktadır. Ölçekten alınan düşük puan yaşam boyu öğrenme eğiliminin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Verilerin değerlendirilmesinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, ve Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı (0.89) hesaplanmıştır.

3. 3. Verilerin Toplanması

Veriler, 10 Şubat-5 Mart 2017 tarihleri arasında çalışmaya katılmayı kabul eden öğrencilerden toplanmıştır (n=127). Araştırmacılar tarafından çalışma hakkında açıklamalar yapıldıktan sonra, sözel izinleri alınarak veri toplama formları öğrencilere dağıtılmış ve formlar öğrenciler tarafından sınıf ortamında, 10-15 dakikalık sürede doldurulmuştur.

3. 4. Araştırmanın Etik Boyutu

Ölçeğin kullanılması için yazarlardan e-posta yoluyla yazılı izin alınmıştır. Öğrencilere, araştırmanın amacı ve elde edilen sonuçların hangi amaçlarla kullanılacağı açıklandıktan sonra onayları (*bilgilendirilmiş onay ilkesi*) sözlü olarak alınmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilere, kendileri ile ilgili bilgilerin başkaları ile paylaşılmayacağı konusunda açıklama yapılmış ve "*gizlilik ilkesine*" uyulmuştur. Çalışmaya katılan öğrencilere araştırma hakkında bilgi verilmiş, araştırma sonunda elde edilen bilgilerin araştırma raporu dışında herhangi bir yerde kullanılmayacağı açıklandıktan sonra araştırmaya katılıp katılmama kararı kendilerine bırakılmıştır.

3. 5. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler SPSS 18.0 bilgisayarlı istatistik programıyla değerlendirilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde; kategorik veriler için frekans ve yüzdeler, nicel veriler için aritmetik ortalama±standart sapma ($X \pm SS$) kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak kullanılan YBÖÖ toplam puan ortalaması hesaplanmış olup, ölçek puanlarının normal dağılımı uygunluğunu belirlemek için veriler normalite testi uygulanmıştır. Bu analize göre, ölçek puanlarının normal dağılım gösterdiği belirlendiği için (Kolmogorov-Smirnov $Z=0.060$, $p>0.05$) sayısal verilerin analizi parametrik testlerden Student's T-Testi ve Tek Yönlü Varyans (ANOVA) analizi ile değerlendirilmiştir. Analiz sonuçlarında istatistiksel anlamlılık sınırı 0.05 olarak alınmıştır.

4. Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.07 ± 1.51 yıl olup, %59.8'sinin kadın, %44.1'i I., %13.4'ü II., %20.5'i III., %22'si IV. sınıfta öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %42.5'inin fen lisesi mezunu olduğu, %73.2'sinin büyük şehirde yaşadığı, %78'inin tıp fakültesini isteyerek seçtiği, %55.1'inin düzenli olarak kitap okuduğu ve %68.5'inin sosyal bir faaliyete katıldığı saptanmıştır. Öğrencilerin anne ve baba eğitim düzeyleri incelendiğinde; annelerinin %31.5'inin lise,

babalarının ise %36.2'sinin üniversite mezunu olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %85.8'inin babasının, %33.1'inin annesinin çalıştığı, %54.3'ünün ise ailesinin gelir durumunu yeterli olarak algıladığı saptanmıştır. Öğrencilerin %92.9'unun bir tıp dergisini takip etmediği, %63.8'inin fakültenin internet imkanından yararlanmadığı ve %73.2'sinin düzenli spor yapmadığı belirlenmiştir.

Çalışma kapsamındaki öğrencilerin YBÖÖ ve alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeği ve alt boyut puan ortalamalarının dağılımı

Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri ve Alt Boyutları (n=127)	Min.	Max.	X±SS
Motivasyon	4	17	6.67±2.52
Sebat	8	37	17.47±6.20
Merak yoksunluğu	7	42	20.50±8.51
Öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk	5	29	11.76±6.16
Toplam YBÖÖ	27	94	56.41±17.12

X: Ortalama, SS: Standart Sapma

Öğrencilerin YBÖÖ toplam skor ortalaması 56.41±17.12 (25-150 puan), alt boyutlara ilişkin puanlar ise sırasıyla motivasyon: 6.67±2.52, sebat:17.47±6.20, merak yoksunluğu: 20.50±8.51, öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk: 11.76±6.16, olarak saptanmıştır.

Tablo 2'de öğrencilerin YBÖÖ ile alt boyutları puan ortalamalarının bazı değişkenlere göre karşılaştırılması verilmiştir. Öğrencilerin cinsiyet değişkeni ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuş olup ($p<0.05$), erkek öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin, kız öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 2). Ayrıca cinsiyete göre öğrencilerin, öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk ve merak yoksunluğu alt boyut puan ortalamalarının da anlamlı olarak farklılaştığı saptanmıştır. Üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin, birinci ve ikinci sınıf öğrencilerine göre yaşam boyu öğrenmeye ilişkin toplam puan ortalamalarının ve öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk ile merak yoksunluğu alt boyut puan ortalamalarının anlamlı biçimde daha yüksek olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 2). Öğrencilerin düzenli kitap okuma alışkanlığı durumuna göre yaşam boyu öğrenme eğilimi toplam puan ortalaması, motivasyon, sebat ve merak yoksunluğu alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar belirlenmiştir ($p<0.05$) (Tablo 2). Ayrıca, öğrencilerin yaşları ile YBÖÖ toplam puan ortalaması, merak yoksunluğu ve öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı zayıf ilişki saptanmıştır ($r:-0.25$, $p<0.05$).

Tablo 2. Öğrencilerin YBÖÖ ile alt boyutları puan ortalamalarının bazı değişkenlere göre karşılaştırılması

Özellikler	YBÖÖ ve Alt Boyutları				
	Motivasyon	Sebat	Merak yoksunluğu	Öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk	Toplam YBÖÖ
	X±SS	X±SS	X±SS	X±SS	X±SS
Cinsiyet					
Bayan	6,55±2,53	17,26±6,44	18,90±8,92	10,51±6,14	18.95±2.17
Erkek	6,86±2,52	17,78±5,88	22,88±7,32	13,62±5,76	16.17±2.26
İstatistiksel Analiz ¹	t=0.67 p=0.50	t=1.122, p=0.263	t=2.63 p=0.009	t=2.86 p=0.005	t=2.52 p=0.013

Sınıf Düzeyi					
I.	6.41±2.17	16.41±5.09	23.30±8.83	13.98±7.01	60.10±16.35
II.	6.64±2.34	17.11±5.91	23.41±7.50	11.58±5.07	58.76±17.14
III.	7.50±3.53	18.50±6.73	18.23±6.81	11.03±5.39	55.26±18.26
IV.	6.46±2.13	18.85±7.66	15.25±6.94	8.10±3,24	48.67±15.66
İstatistiksel Analiz ²	F=1.19 p=0.314	F=1.276 p=0.286	F=7.979 p=0.000	F=6.592 p=0.000	F=3.062 p=0.031
Düzenli Kitap Okuma					
Evet	5.73±1.75	15.52±5.05	17.82±7.95	10.82±6.33	49.91±15.66
Hayır	7.44±2.80	19.05±6.62	22.68±8.39	12.52±5.95	61.71±16.51
İstatistiksel Analiz ¹	t=4.000 p=0.000	t=3.313 p=0.001	t=3.323 p=0.001	t=1.557 p=0.122	t=4.098 p=0.000

1=Independent t testi, 2=Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi.

Bu çalışmada, YBÖÖ toplam puan ortalaması ile tüm alt boyut puan ortalamaları arasında, mezun olunan lise, akademik ortalama, anne ve baba eğitim durumu, gelir durumu, anne ve baba çalışma durumu, yaşanan yer, tıp fakültesini tercih etme durumu, tıp dergisi takip etme ve sosyal bir faaliyete katılma durumu gibi değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmamıştır ($p>0.05$).

5. Tartışma

Günümüzde hekimlerin toplumun artan beklentilerini karşılayabilmesi için gereken çabayı göstermesi ve kararlı olması beklenmektedir. Bu nedenle tıp fakültesi öğrencilerinin bilim ve teknolojiye yeni yaklaşımları takip etmesi ve meslek yaşantılarında belirtilen istek ve talepleri karşılamak için yaşam boyu öğrenme felsefesini benimsemesi gerekmektedir. Tıp fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini incelemek amacıyla yürütülen bu çalışmada, öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin iyi düzeyde ($56.41±17.12$) olduğu belirlenmiştir. Yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinin alt boyut ortalamaları incelendiğinde; motivasyon, sebat, öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk ve merak yoksunluğu alt boyutlarının ortalamalarının yüksek olması da öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olduğu bulgusunu desteklemektedir. Benzer şekilde Karaduman ve Tarhan (2017), üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile öz yeterlik algıları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olduğunu bildirmişlerdir. Yine Karakuş (2013), meslek yüksekokulu öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme yeterliklerini araştırdığı çalışmada, öğrencilerin yaşam boyu öğrenme yeterliklerinin iyi düzeyde olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Farklı örneklem grubu üzerinde yapılan diğer çalışmalarda da bireylerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olduğu saptanmıştır (Kuzu, Demir & Canpolat 2015; Oral & Yazar 2015). Dolayısıyla bu çalışmada da tıp fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek, yaşam boyu öğrenmeye ilişkin faaliyetlere katılmaya isteklin ve motivasyonlarının yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmamızda erkek öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin, bayan öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca cinsiyete göre öğrencilerin, öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk ve merak yoksunluğu alt boyut puan ortalamalarının da anlamlı olarak farklılaştığı belirlenmiştir. Dikmen ve arkadaşlarının (2016) hemşirelik öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini inceledikleri çalışmalarında çalışmamızla benzer şekilde erkek öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlara göre erkek öğrencilerin yaşam boyu öğrenme faaliyetlerine daha ilgili oldukları söylenebilir. Ancak yapılan diğer çalışmaların yaşam boyu öğrenme eğilimi ile cinsiyet değişkeni arasında farklı bulguları ortaya koyduğu görülmektedir. Bazı çalışmalarda bizim çalışmamızın aksine bayan öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin, erkek öğrencilere göre

daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Kılıç 2014; Karaduman & Tarhan 2017; Coşkun & Demirel 2012; Demirel & Akkoyunlu 2010; Gencel 2013; Adabaş 2016). Jeskins (2004), kadınların üstlendikleri sorumlulukları nedeniyle işten ayrılma, iş değiştirme veya işe ara verme gibi durumlarla sık karşılaştıkları ve değişime uyum sağlamak için çaba gösterdiklerini belirtmektedir. Bu nedenle yaşam boyu öğrenme yeterliklerinin olumlu yönde etkilendiği vurgulanmaktadır. Bununla birlikte erkek öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin daha yüksek olması, günümüzde cinsiyete göre rollerin ve beklentilerin değişebileceği ve bu beklentilerin karşılanması için bireylerin bireysel gelişime daha fazla önem verdikleri şeklinde yorumlanmıştır.

Kitap okuma alışkanlığı yaşam boyu öğrenme yeterliliğini olumlu yönde etkileyen önemli bir faktördür. Kitap okuma alışkanlığı ile ilgili literatürde bireylerin yaşam boyu öğrenme yeterliliği kazanabilmesi için düzenli kitap okuma alışkanlığına sahip olması gerektiği vurgulanmaktadır (Odabaş ve ark. 2008). Çalışma sonuçlarına göre farklı alanlarda öğrenim gören üniversite öğrencilerinde düzenli kitap okuma alışkanlığının yaşam boyu öğrenme eğilimini olumlu olarak etkilediği saptanmıştır (Karaduman & Tarhan 2017; Dikmen ve ark. 2016). Bu çalışmada da düzenli kitap okuma alışkanlığına sahip olduğunu belirten öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bizim çalışmamızdaki bu sonuç literatür bilgisini destekler niteliktedir.

Çalışmada öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıf düzeyi ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri puan ortalamaları arasında anlamlı fark bulunmuştur. Bu sonuca göre üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin, birinci ve ikinci sınıf öğrencilerine göre yaşam boyu öğrenmeye ilişkin toplam puan ortalamalarının ve öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk ile merak yoksunluğu alt boyut puan ortalamalarının anlamlı biçimde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Benzer biçimde Coşkun ve Demirel (2012) üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini inceledikleri çalışmalarında son sınıf öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin, birinci sınıf öğrencilerden daha yüksek olduğunu bildirmişlerdir. Okul öncesi öğretmenliği bölümüne devam eden öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin araştırıldığı diğer bir çalışmada da ikinci sınıfa devam eden öğrencilerin birinci sınıflara göre yaşam boyu öğrenme eğilim puanlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur (Ergün & Özata 2016). Bu sonuçlara göre, öğrencilerin sınıf düzeyi arttıkça yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin de arttığı görülmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin yaşam boyu öğrenme isteği ve çabası içinde oldukları görülmektedir. Bununla birlikte bu çalışmada öğrencilerin yaş ortalamaları ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Yaşam boyu öğrenme ile ilgili temel bilgi ve beceriler çocukluk döneminde kazanılmakta ve bireylerin yaşamı boyunca devam etmektedir. Bu bağlamda, öğrencilerin yaşları ilerledikçe, yaşam boyu öğrenmeye yönelik algılarının olumlu yönde geliştiği söylenebilir.

Çalışmamızda öğrencilerin ebeveyn eğitim düzeyine göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Benzer şekilde Atacanlı'nın (2007) tıp fakültesinde öğrenim gören öğrencilerle yürüttüğü çalışmasında da ebeveyn eğitim düzeyi ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında fark bulunmamıştır. Literatürde ailede öğrenilen bilgi ve kazanılan deneyimlerin yaşam boyu öğrenme algısını etkileyen önemli bir faktör olduğu vurgulanmaktadır (Karaduman & Tarhan 2017). Dolayısıyla gelecek çalışmalarda yaşam boyu öğrenme eğiliminin anne-baba eğitim düzeyi değişkeni ile farklılaştığını incelemeye yönelik daha büyük örneklemdeki çalışma sonuçlarına ihtiyaç vardır. Ayrıca bu çalışmada, yaşam boyu öğrenme eğilim puanlarının öğrencilerin akademik ortalama, gelir durumu, mezun oldukları okul, anne ve baba çalışma durumu, yaşanılan yer, tıp fakültesini tercih etme durumu, tıp dergisi takip etme ve sosyal bir faaliyete katılma durumu gibi değişkenlerinden etkilenmediği saptanmıştır.

6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Bu araştırma kesitsel tipte bir çalışma olduğundan sonuçları ülkemizdeki tüm tıp fakültesinde öğrenim gören öğrencileri açısından genellemek mümkün değildir. Ayrıca çalışmadan elde edilen sonuçlar sadece öğrencilerin kendi bildirimlerine dayanmaktadır. Bu çalışmada herhangi bir örneklem yöntemi kullanılmamış olup,

öğrenciler araştırmaya gönüllük esasına göre katılmıştır. Dolayısıyla araştırmaya katılmaya gönüllü olmama ve araştırma verilerinin toplandığı tarihler arasında okula devamsızlık gibi nedenlerle evrenin tamamına ulaşamamıştır. Bu durum araştırmanın sınırlılığı olarak kabul edilmiştir. Araştırma bulgularının değerlendirilmesinde tüm bu sınırlılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.

7. Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada elde edilen veriler doğrultusunda, tıp fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek, öğrenmeye güdülenme açısından yeterli, yaşam boyu öğrenmeye meraklı ve istekli, öğrenme faaliyetlerine katılma, kendi öğrenme sorumluluklarını alarak, zamanını ve imkanlarını düzenleme inancına sahip, devamlılık gösterme açısından iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin sınıf düzeyi, cinsiyet faktörü ve kitap okuma alışkanlığı durumuna göre yaşam boyu öğrenme eğilim düzeylerinin farklılaştığı görülmüştür. Bu doğrultuda üniversite eğitim sistemi, yaşam boyu öğrenme uygulamalarını kapsayacak şekilde programlanmalı, üniversiteye yeni başlayan öğrencilere bilgi kaynaklarının kullanımına yönelik oryantasyon programlarına ağırlık verilmeli ve öğrencilerin sürekli öğrenme kaynaklarına (kütüphane, internet, kurs, seminer vb.) kolay ulaşımı sağlanmalıdır. Ayrıca üniversiteler öğrencilerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin beklentilerini karşılamalı, öğrencilerin öğrenmeleri için sorumluluk almalarına fırsat vermeli, öğrenme motivasyonları sağlamalı ve öğrencilere nasıl öğreneceklerini öğretmelidir. Tıp fakültesi öğrencilerindeki bu olumlu yöndeki öğrenme eğilimleri, tıpta hızla gelişen bilimsel ve teknolojik değişikliklerin takibinde etkili olacağı inancındayız.

KAYNAKLAR

- Adabaş, A. (2016). *Bartın Üniversitesi lisansüstü eğitim öğrencilerinin yaşam boyu öğrenmede anabitar yeterliklere sahip olma düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Akkoyunlu, B. (2008, Mayıs). *Bilgi okuryazarlığı ve yaşam boyu öğrenme*. In 8th International Educational Technology Conference (IETC), 6-9.
- Akkuş, N. (2008). *Yaşam boyu öğrenme becerilerinin göstergesi olarak 2006 PISA sonuçlarının Türkiye açısından değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Aksoy, M. (2013). Kavram olarak hayat boyu öğrenme ve hayat boyu öğrenmenin Avrupa Birliği serüveni. *Bilgi*, 64, 23-48
- Arslan, Ş. F. Sarıkaya, Ö. & Vatansever, K. (2016). Yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeğinin tıp eğitimi alanı için geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 15(47), 38-46.
- Atacanlı, M. F. (2007). *Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerinin öğrenme teribi değerlendirme ölçeği aracılığıyla yaşam boyu öğrenme davranışının yıllara göre değişiminin araştırılması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Tıp Eğitimi ve Bilişimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Bologna Süreci, Uluslararası İlişkiler Birimi, YÖK. Erişim Tarihi: 30.04.2017. <http://www.yok.gov.tr/web/uluslararasi-iliskiler/bologna-sureci-nedir>
- Chien, M. (1996). *Using e-learning to help students develop lifelong learning skills*. PhD Thesis, Long Island University. U.S.A.
- Cho, K. K. Marjadi, B. Langendyk, V. & Hu, W. (2017). Medical student changes in self-regulated learning during the transition to the clinical environment. *BMC Medical Education*, 17(1), 59.
- Coşkun, Y. D. & Demirel, M. (2012). Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 108-120.
- Demirel, M. & Akkoyunlu, B. (26-28 Nisan, 2010). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve bilgi okuryazarlığı öz yeterlik algıları. 10 th. International Educational Technology Conference, Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul, Proceedings Book, Volume 2, 1126-1133.
- Dikmen, Y. Denat, Y. Filiz, N. Y. & Başaran, H. (2016). Hemşirelik öğrencilerinde yaşam boyu öğrenme eğilimleri. *Journal of Human Rhythm*, 2(1), 39-45.
- Ergün, S. & Özata, S. C. (2016). Okul öncesi öğretmenliği bölümüne devam eden öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri. *Journal of Human Sciences*, 13(1), 1851-1861.

- Ersoy, A. & Yılmaz, B. (2009). Yaşam boyu öğrenme ve Türkiye’de halk kütüphaneleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(4), 803-834.
- Gencil, İ. E. (2013). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine yönelik algıları. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 237-252.
- Gopee, N. (2001). Lifelong learning in nursing: Perceptions and realities. *Nurse Education Today*, 21, 607-615.
- Güçlü, S. Bostan, N. & Tabak, R.S. (2013). Dumlupınar üniversitesi hemşirelik bölümü son sınıf öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme davranışlarının belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 459-468.
- Jenkis, A. (2004). *Women, lifelong learning and employment report*. London: Centre for the Economics of Education.
- Karaduman, A. & Tarhan, S. (2017). Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile öz yeterlik algıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(1), 355-375.
- Karakuş, C. (2013). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme yeterlikleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 26-35.
- Kaya, H. E. (2014a). Küreselleşme sürecinde yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi gerçeği. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 9(2), 91.
- Kaya, A. (2014b). Yaşam boyu öğrenme ve Türkiye. *Ankara University, Journal of Faculty of Educational Sciences*, 47(1), 81-102.
- Kılıç, Ç. (2014) Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenmeye yönelik algıları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 79-87.
- Kozikoğlu, İ. (2014). Üniversite ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme yeterliklerinin incelenmesi. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 3(3), 29-43.
- Kuzu, S. Demir, S. & Canpolat, M. (2015). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(4), 1089-1105.
- Miser, R. (2002). Küreselleşen dünyada yetişkin eğitimi. *Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1), 55-60.
- Odabaş, H. Odabaş, Z.Y. & Polat, C. (2008). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı: Ankara Üniversitesi örneği. *Bilgi Dünyası*, 9(2), 431-465.
- Oral, B. & Yazar, T. (2013-Ekim). *International perspectives on new aspects of learning in teacher education (IPALTE)*, Dicle Üniversitesi. Diyarbakır.
- Şahin, M. Akbaşlı, S. ve Yelken Yanpar, T. (2010). Key competences for lifelong learning: the case of prospective teachers. *Educational Research and Review*, 5(10), 545-556.
- Toprak, M. & Erdoğan, A. (2012). Yaşam boyu öğrenme: kavram, politika, araçlar ve uygulama. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(2), 69-91.
- Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi Ve Eylem Planı (2014-2018), Hayat Boyu Öğrenme Eylem Planı, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/07/20140716-8-1.pdf> E.T: 01.05.2017.

Extended English Abstract

In recent years, knowledge has changed constantly due to changes and developments in science and technology. The fact that information has become more flexible and inquirable has increased the learning needs of individuals. Thus learning, going beyond school boundaries, has become a lifelong process and the concept of lifelong learning has emerged. In the professional sense, lifelong learning is the development of competencies appropriate to the learning disciplines by determining the interests and needs of the people. This process includes organized, widespread and continuous learning activities that individuals participate throughout their lives. Knowledge that the individuals gain strengthen their skills, values and understandings, and it enables them to apply these in real life. The field of medicine is one of the areas where rapid scientific and technological developments are experienced. Lifelong learning in this area has become an important component of workforce development. For this reason, it is expected that doctor candidates, who will protect

and develop the health of the individual and the community, to have lifelong learning competencies. This study, planned from this point of view, was conducted in order to examine the lifelong learning trends of the students at the medical faculties. The sample of this research consists of 127 volunteer students willing to participate in the research who study at the Medical School of Sakarya University in 2016-2017 academic year. The data were collected by Student Identification Form created by the researcher in accordance with the literature and using the "Lifelong Learning Trends Scale" of validity and reliability practices in the field of medicine which was validated by Arslan and his friends (2016). In the analysis of the data, frequency, percentage, arithmetic average, t test in independent groups and one-way Analysis of Variance test (ANOVA) were used. Results were expressed as average \pm standard deviation and $p < 0.05$ was considered statistically meaningful.

The average age of the students participating in the survey was 20.07 ± 1.51 , it was determined that 59.8% of them were female, 42.5% of them were graduated from science high school, 44.1% were studying at the first grade, 73.2% were living in the big city, 78% were willing to choose the Faculty of Medicine, and 55.1% of them read books on a regular basis. When the education level of the parents of the students is examined; 31.5% of mothers were graduated from high school and 36.2% of fathers were graduated from university.

The total LLTS score obtained from the scale 56.41 ± 17.12 (25-150 points), scores related with sub-dimensions are determined in the order as motivation: 6.67 ± 2.52 , persistence: 17.47 ± 6.20 , lack of curiosity 20.50 ± 8.51 , and lack of regulation in learning: 11.76 ± 6.16 . Taking into account that the low score on the scale shows a high level of lifelong learning, it can be said that the trends of life-long learning of medical faculty students are at a good level. There was a significant difference between the students' gender variables and lifelong learning tendency points average ($p < 0.05$), it was determined that the lifelong learning trends of male students were higher than the lifelong learning trends of female students. In addition, subscale scores of lack of curiosity and lack of regulation in learning were significantly different according to gender. It was determined that the third and fourth year students, compared to the first and second year students, have significantly higher total points averages of life-long learning and subscale points averages of lack of curiosity as well as lack of regulation in learning ($p < 0.05$). This result has been interpreted as the lifelong learning trends increase as the class level of the students increase. Therefore, it is seen that the students are in desire and effort of lifelong learning. According to the students' habit of reading books regularly, statistically significant differences were determined between the lifelong learning tendency total score average and motivation, persistence and lack of curiosity subscale score average ($p < 0.05$). Besides, it was found that the lifelong learning tendency scores were not affected by the variables such as academic average, income level, school that they were graduated, mother and father education status, mother and father employment status, place of residence, preference of medical school and follow up of medical journal ($p > 0.05$).

According to the results of the research, it has been concluded that the students in the medical faculties have high lifelong learning trends, sufficient in terms of learning motivation, curious and willing regarding life-long learning, participate in learning activities, have the belief in arranging time and opportunities by taking their own learning responsibilities, and have a good level of continuity. The level of lifelong learning tendency was different according to the class level, gender factor and reading habit of the students. In this direction, the university education system should be programmed to cover lifelong learning practices. In addition, universities should meet students' expectations for lifelong learning, allow students to take responsibility for their learning, provide motivation for learning, and teach students how to learn. We believe that these positive learning trends in medical school students will be effective in following up rapidly developing scientific and technological changes in medicine.